

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

List in oglasi se plačujejo naprej.

Ob novem letu 1916.

Tako usodepolnega leta, kakor je preteklo leto 1915, še v tem stoletju nismo doživeli. Trije kralji so izgubili svoje dežele. Prvi je bil belgijski, katerega deželo so Nemci osvojili. Drugi je bil srbski Peter, katerega je božja pravičnost kaznovala za njegove ostudne čine. Tretji Nikita se bo tudi kmalu poslovil iz Črne gore in šel v pokoj k svojemu zetu v Rim.

Na milijone hrabrih mož je izdihnilo svojo junaško dušo v boju za domovino. Marsikatera žena je izgubila svojega moža, marsikatera nevesta svojega ženina, otročiči svojega očeta in reditelja. — Države so postale revne. Nemčija je potrošila do sedaj, kakor je kancler v državnem zboru povedal, 40 milijard za vojsko, tedaj je za 40 milijard revnejša postala. Ravnotako so obubožale druge države, ki se vojskujejo. V zadnjih peterih mesecih, to je od 28. julija do 31. decembra 1914 znašajo vojni izdatki avstro-ogrške monarhije, kakor je razvidno iz poročila kontrolne komisije za državne dolgove, 6 milijard in 700 milijonov kron. Avstrija mora plačati približno dve tretjini vojnih izdatkov, Ogrska pa samo eno tretjino. Vojni izdatki drugih dežel so še večji. Anglija je n. pr. izdala do dne 1. novembra 1915 že 31 in pol milijarde, Francija do dne 31. oktobra 1915 21 milijard frankov.

Hrane tudi povsod primanjkuje. Revščina je silno velika nastala, posebno po velikih mestih. Cela mesta so bila porušena, s krvavimi žulji pridobljeno imetje uničeno, krasni muzeji razdejani in požgani. Iz zraka so metali bombe, ki so zahtevale mnogo nedolžnih žrtev. Podmorski čolni so uničili nad 500 ladij. Na stotine cerkev je bilo razstreljenih ali požganih in božja svetišča oskrunjena. Šole so se izpremenile v bolnice za ranjene in izmučene vojake. Na stotisoče otrok je ostalo brez šolskega pouka, brez vzgoje, brez varstva; mnogo jih je pa vsled lakote pomrlo. — Kdo se ne bi v strahu in trepetu pri takih evropskih razmerah spomnil pomenljive pesmi:

Strašen boj je, skrb, vrvenje
za obstanek in življenje.
Brez ljubezni, brez srca
rod človeški zdaj divja.
Bomo mi se v prah zdrobili?
Ne! Saj vera nas v silo
bo vodila in rešila.

In zares! Le vera v Boga nas še tolaži. Zato se je pelo v adventu: „Vi oblaki ga rosite“ Odrešenika. Bog nas naj reši te neznosne nadloge! On nam naj pošlje modrega rešitelja, ki bo razvozljaj evropski voz, kakor je nekdanj Aleksander Veliki razsekjal Gordijski voz.

Ljubezen do Boga in bližnjega naj se zopet obnovi, pa brez orožja in sile. Krščanstvo naj začne v novem letu zopet kliti v sreih evropskega prebivalstva, da nam ne bodo Kitajci in afrikanski zamorci očitali: Glejte, kam so zabredli krščanski narodi v Evropi!

Mi pa upamo, da se bo po končani svetovni vojski uresničilo to, kar trdi imeniten pisatelj: „Človeštvo, zapeljano od svojih malikov in od samega sebe, bo hrepenelo po spravi. Narodi bodo izprevideli, da se jim kot božjim stvarjem pristojajo le mirno tekmovalje v delu in v ljubezni

do bližnjega, da je le eden boj opravičen in boguljub: boj zoper samopašnost in greh.“
Via crucis — via lucis!

Sveti večer na laškem bojišču.

Kadet Janko Muha piše svojemu prijatelju A. G. iz laškega bojišča: Daleč od doma, visoko v zasneženih gorah, kamor ne dospe niti glas zvona, sem praznoval letos sveti večer. V krogu svojih vojakov sem ga praznoval prav veselo. Za „božičnico“ svojega voja sem si izbral veliko podzemsko jamo, v katero se zatečemo ob „hudi uri“ sovražnega artiljerijskega ognja. V kotu sem postavil in bogato okrasil božično drevo. Na eno stran sem zložil darila za moštvo, na drugo sem postavil jaslice, ki so priromale kot „ljubko darilce“ prav iz dolenske prestolice.

V mraku so se pričeli zbirati možje in fantje v podzemski votlini. Ena sama sveča je slabo razsvetljevala prostorno jamo. Zagrinjalo tam v kotu je prikrivalo pogled v božično drevo in njegovo „lepo okolico“.

Slovesnost sta počastila s svojo navzočnostjo gg. bataljonskomandant in kompanikomandant. Nad šestdeset se nas je zbralo. Z navdušenjem, kakor bi otvarjal kako zborovanje, sem otvoril slavnost. Prav kratka vsebina mojega kratkega govora bi bila: „Srčno rad bi bil vsakdo izmed nas današnji večer doma pri stariših, ženi, otrocih... Toda ni še prišla ura... Visoko v gorah stojimo na straži proti sovražniku, ki je zavratno napadel svojega zaveznika, našo domovino. Dokler le-ta premagan ne kleči pred našimi nogami, se ne umaknemo od tu! Dotlej tudi ne smemo misliti na dom...“ V očeh posameznikov so se zalesketale solze. Nič čudnega! Večina teh ljudi je še lansko leto praznovala božične praznike doma pri svojih dragih. Tudi jaz sem se lansko leto še veselil v krogu svojih šolarjev — letos uživam to veselje v družbi svojih vojakov.

Po nagovoru bataljonskomandanta smo zaklicali presvitlemu cesarju trikrat „slava“. Zagrinjalo je padlo... Pred nami je stalo božično drevo v svetlobi in blesku. Zadonela je božična pesem: „Sveta noč...“ To je bil trenutek, ki mi ostane vedno v spominu! Prav kakor so se zbirali v starih časih kristjani iz strahu pred neverniki v podzemskih rovih k skupni službi božji, tako smo tudi mi v neposredni bližini sovražnika — v podzemski votlini opravili božično pobožnost. Slovesnost smo končali s cesarsko pesmijo. S trikratnim „slava“ klicem priljubljenemu bataljonskomandantu smo dokazali, kako nas veseli njegov obisk. Z razdelitvijo božičnih daril smo končali božičnico.

Dragi! Iz teh vrstic lahko spoznaš, da tudi tu v visokih gorah nismo pozabili na sveti večer; nasprotno po možnosti smo ga praznovali prav lepo. V vednem in lepem spominu mi ostane sveti večer, ki sem ga preživel v l. 1915 na laškem bojišču.

V vednem, a strašnem spominu mi tudi ostane noč od 25. na 26. decembra. Strahote te noči Ti ne morem popisati. Grozoviti vihar in sneženi metež je zapiral človeku dihanje in se igral z njim kot veter jeseni z listjem. Več barak nam

je z ljudmi vred zasulo s snegom tako, da se je komaj poznalo, kje bi imele stati. Vsa pota so bila na debelo zasnežena. Na mnogih mestih je bil sneg 4 do 5 metrov visok. K veliki sreči ni bilo tu pri nas nobene nezgode, dočim je zahtevala ta strašna noč v okolici precej žrtev. — Veselo, zmage- in miru polno novo leto Ti želi Tvoj Janko.

Cesar armadi.

Dunaj, 1. januarja. (K. ur.) Iz vojne tiskovnega stana se poroča: Višji armadni poveljnik maršal nadvojvoda Friderik je izdal povelje, v katerem sporoča, da je najvišji vojni gospod poslal na novoletno voščilo sledeči odgovor:

Globokočuteče novoletne čestitke v boju stoječe celokupne oborožene sile, ki ste mi jih pravkar sporočili, so me zelo ganile. V pogledu na minulo vojno leto, lahko s ponosnim veseljem cenim zavest, ki prešinja Mojo oboroženo silo, v zavesti vseh uspehov, kateri označujejo naš in naših zaveznikov sedanji vojni položaj. Četudi je spomlad z Italijo zavratno nastopil proti nam nov sovražnik, so vendar hrabri deželni branilci Tirolske in Koroške in Moja junaška soška armada kljubovali vsem navalom. Z osvojitvijo Belgrada po sijajnem častnem prehodu čez Donavo in Savo so naše in nemške armade prenesle svoje zastave daleč na Balkan. Kamor pogledam, vidim, da se na suhem in na morju, na severu in jugu neomajno bori Moja oborožena sila. Zahvaljujem se najtoplejše za vsa čutila in obljube, ki ste Mi jih izrazili, in prosim božjega blagoslova za Mojo oboroženo silo, za domovine jekleni ščit in oster meč. Franc Jožef I. r.

Skrajna varčnost pri krmi.

Kakor pri živežu tako je treba tudi pri krmi skrajne varčnosti, da bomo izhajali do nove letine.

Pridelek krme ni bil bogat. In ker je izostala jesenska paša za dlje časa zaradi dolgotrajnega deževja, se je moralo že jeseni načeti suho krmo, ki smo jo spravili za zimo. Nekaj krme se je iz naših krajev pa tudi prodalo.

Vse kar se je krme dosedaj oddalo, pomenja za naša gospodarstva izgubo in sicer izgubo pri reji in izgubo pri gnoju in s tem vred tudi pri našem poljedelstvu in travništvu.

Kar nam je še krme ostalo, s to moramo sedaj do skrajnosti varčevati, da nam je ne bo prezgodaj zmanjkalo.

Potrebno je, da pregledamo te zaloge in precenimo vso množino. Ravno tako je pa tudi potrebno, da presodimo, koliko krme potrebujemo za našo živino do prihodnjega pridelka. Ta račun mora vsak napraviti, da vé, pri čem da je s svojo krmo in svojo živino.

Če se pokaže, da bo premalo krme, potem ni danes druge pomoči, kakor da skušamo primanjkljaj z varčnostjo pokriti ali pa da oddamo kakšno živinče proč. Kajti potrebne suhe krme se ne bo dobilo nikjer na prodaj. Saj še močnih krmil ni dobiti. Prej smo si v takih slučajih saj deloma lahko pomagali s pokladanjem močnih krmil, danes so pa tako draga in jih

je tako težko dobiti, da ni računati na nje. Na Dunaju se je ustanovila centrala za oddajo močnih krmil, toda že dosedanje izkušnje nam kažejo, da ni v pravih rokah in da se od nje ni nadejati potrebne pomoči. Če si ne bomo znali sami pomagati, potem bo slabo za nas.

V današnjih razmerah kaže rediti živine do skrajnosti v potrebnem številu, ker je z vsako izgubo živine združena tudi škoda pri našem gospodarstvu. Zaraditega je pa s krmo do skrajnosti varčevati in je to sedaj po zimi, ko ni posebnega dela, lažje mogoče kakor v zgodnji spomladi. Živina, ki ne dela, naj dobi le toliko, kolikor ji je treba, da se preživi. Mladi živini ni dosti odtrgovati, da nam preveč ne zahira. Molznih krav pa tudi ne smemo slabo rediti, če hočemo kaj užitka.

Posameznim vrstam govedi naj se krme toliko odmeri, kolikor jim je gre z ozirom na razpoložno krmo.

Kakor je treba že pri odmerjenju krme varčevati, tako je treba varčnosti seveda tudi pri vsem drugem ravnanju s krmo. V ta namen naj se krma reže in po potrebi meša, otava s senom in slamo, tako da se krma enakomerno rabi dan za dnevom. Da ne bo treba nazadnje samo slamo pokladati! Sedaj se lažje poklada kaj več slame kakor spomladi, ko začne poljsko delo.

Pri pokladanju samem je treba tudi varčnosti in pa rednosti; slednja veliko pripomore, da se bolj izhaja in lažje varčuje. Potrebno rezanico kaže na koše odmerjati in redno v določeni množini pokladati.

Tudi je potrebno, da smo pri pokladanju samem do skrajnosti varčni. Nobena bilka krme ne sme po nepotrebnem na tla in v gnoj.

Če bomo tako ravnali in na vse pazili, potem bomo prebili do prihodnje letine, v nasprotnem slučaju se nam pa lahko pripeti, da bo trpela vsa naša živinoreja zaradi pománjkanja krme. Rohrman.

Dopisi.

Z laške fronte. — Drage „Dolenjske Novice“! — Gospod urednik, sprejmite moje prijazne pozdrave. Želim Vam in vsem cenjenim čitateljem Vaših Novic sporočiti, kako da smo obhajali sv. večer tik bojne črte ob Soči. Ko se je naša delavska stotinja vrnila od svojega trdega dela v svoje stanovanje, smo se zbrali okrog božičnega primerno okrašenega drevesca in prižgali na njem nekoliko lučic. Potem so se začeli primerni nagovori. G. četovodja je govoril v nemškem jeziku. G. desetnik je pa govoril nam Slovincem v našem jeziku. V svojem govoru se je spomnil tudi na božje Dete. Ta večer se je rodil oni, ki je prinesel blaženi mir. Glas o miru nam je vsem kaj dobro djal, tako, da ga ni nobeden preslišal. Vzpodbujal nas je, da se naj še zanaprej tako hrabro držimo, da naj se vsak po svoji moči žrtvuje, da čimpreje bode premagan naš sovražnik, tempreje se vrnemo nazaj v svojo domovino. Ako Bog da, bomo prihodnje leto že v krogu svojih domačih in se na sveti večer pri njih veselili. Po teh besedah so vsi z enim glasom zaklicali: Bog daj! Živio naš cesar, živela naša lepa domovina!

Po končanem govoru smo bili obdarovani z raznimi reči, kakor: s cigare-

tami, tobakom, koledarčkom ter drugimi stvarmi. Kako hvaležni smo bili za vse to svojim višjim! — Nazadnje so se razlegale prijazne božične pesmi po naši krasni „dvorani“. Pa da ne bi mislili, cenjeni bralci, da se je vse to vršilo zares v kakšni gorki sobi, Vam povem, da se je to godilo v nekem hlevu. Pa smo bili vkljub temu vsi prav hvaležni in zadovoljni samo, da smo bili saj pod streho, ker je vso noč deževalo in celi sveti dan. Sedaj pa končam svoje skromno sporočilo. Moj najlepši pozdrav! Z Bogom!

Jakob Planinšek.

Iz ruske bolnišnice piše Franc Bojanc svoji ženi Ani v Smolinjovas pri Novem mestu različne stvari, ki so pa osebnega in družinskega pomena, mej drugim tudi sledeče: ... Ljuba moja žena, sedaj Ti pa še naznanim, kako se mi kaj godi v daljni tujini. Godi se mi sedaj slabo, ker sem bolan in ne smem nič jesti; mi vse škoduje. Mislil sem, da bo kmalu mir, da bom kmalu prišel domov, toda miru še ni ... Štirikrat sem bil že operiran, ker si drugače ne morem nič pomagati ... Pa najhujše mi je, ko preiščujem svoje drage otročiče, ki jih ne bom nikdar videl več, in Tebe in ljubo domovino ... Toda popolnoma sem se udal v voljo božjo. Saj na tem svetu ni nič več dobrega pričakovati ... Koliko jih že počiva v hladni zemlji mojih tovarišev, ki bi se vsi radi živeli! ... Potolažim se, ko preiščujem, koliko je trpel Kristus za nas, in koliko bolečin je morala trpeti Mati Marija ... Pozdrav ...

Iz laškega bojišča: Kadet Janko Muha piše svojemu prijatelju: Dragi! Zopet smo v štelungah; blizu prejšnjih vendar bliže sovražnika in više (2000 m visoko). Nastanjeni smo po jako strmih grebenih. Kamor stopim, kamor se ozrem imam zasneženo skalovje in strme prepade. Med tem pečevjem, kjer je preje komaj našel zavetje divji kozel, — mrgoli sedaj vojakov in vsi imajo toplo stanovanje. Pod strmimi pečini, med skalami v podzemskih votlinah in brezdnih so lesene in zidane barake. Steze so na mnogih mestih jako nevarne. Sicer so ograjene z žico vendar zadostuje ena sama napačna stopinja in popeljem se na „večen dopust“ tja doli v dolino več sto metrov globoko. Na mnogih mestih so strme stopnjice, kot „svete stenge“. Toda vse bi še bilo, ko nam ne bi skoro vsako noč zamelo steze. Na večih krajih se nakopiči čez noč par metrov na debelo snega. Že parkrat se je pripetilo, da so morali prebivalci dveh barak cel dan odmetavati sneg, da so prišli skupaj. Mraza smo imeli v zadnjih dnevih največ 13 stopinj, dasi ga je bilo že letos v tem kraju 25 stopinj. Mislim, da prava zima in mraz nastopita tu v gorah šele januarja in februarja. Vreme smo imeli več dni zapored megleno, deževno in sneženo. Na fronti je ob takem vremenu bolj mirno in varno, vendar se razveselimo vsakega lepega dne. Pred par dnevi se je vreme obrnilo. Po žalostnih meglenih dnevih in strašnih nočeh, so nastopili krasni dnevi in bajne noči. Moj dragi! Ne popisati, ne naslikati se ne da krasote zasneženih gora v solnčnem blesku in luninem svitu. Na fronti oživi ob lepem vremenu kot spomladi na polju. Puške se oglašajo hitreje, naše in sovražne granate in šrapneli se križajo nad našimi glavami, kot vrane jeseni nad koruznim poljem. V naš breg se v teh dnevih kar smo mi tu še ni usela nobena „teh nadležnih ptic“, dasi so v prejšnjih dneh tudi tu že zahtevale svoje žrtve.

Par besedi o našem sovražniku. Zasedene ima nasprotne gorske vrhove. Na gotovih mestih smo si po zračni črti prav blizu skupaj, sicer pa nas loči globoka in ozka dolina ter strmi prepadi. Ob jasnem vremenu natančno razgledamo njegova bivališča, pota in obzidja, zato ga uspešno oviramo v vsakem gibanju. Samo ob sebi umevno, da nam i on vrača „ljubo za drago“.

Iz Dolnj. Maharovca. Milo so peli na dan starega leta zvonovi župnijske cerkve

v Št. Jerneju in pri treh podružnicah mrtvaško pesem. Došlo je žalostno sporočilo od vojnega g. kurata, da je padel častne smrti za cesarja in domovino pri Doberdolu in bil ondi pokopan naš preljubi sovaščan Franc Pavlin, posestnik. Rajni France je bil vrl mož S. L. S. in vse ga je spoštovalo vsled njegovega vselega značaja; bil je tudi izvrsten pevec. Gasilno društvo v Maharovcu, katerega je bil član in odbornik, ga bode težko pogrešalo; povsod bode manjkal. Zapušča žalujočo ženo in 70 letno mater ter pet nedoraslih otrok. Dragi Francelj, mirno spavaj v tuji zemlji in sladko se odpočij groznega vojnega trpljenja! Nam pa ostanesh v najboljšem spominu, dokler se ne združimo s teboj nad zvezdami.

Iz vojne pošte št. 220 smo prejeli sledeče vrstice: Lovci 20. lov. bataljona, I. stot. se pristrčno zahvaljujemo naši vrli in nadebudni šolski mladini za krasna božična darila! Zelo smo bili ginjeni nad to požrtvovalnostjo, posebno pa je bilo mnogo pisem priloženih s pristrčnim voščilcem k veselim božičnim praznikom in k novemu letu. Srčna ti hvala, draga mladina, še z večjo pogumnostjo bomo branili Vas in krasno domovino našo pred kletim sovragom! Le preko naših trupel more sovražnik prestopiti prag naše domovine! Zahvaljujemo pa se tudi vzornim šolskim vodstvom, ki so znali tako vrl vcepiti pri mladini ljubezen do domovine in do nas njenih braniteljev! Na našo stotnijo prejeli smo darila: iz Metlike, Mirne, Trebnjega, Ljubljane, Škofje Loke in okolice ter še več drugih šolskih okrajev. Še enkrat: hvala vsem in kličemo vam vrli mladini po srečni zmagi na veselo svidenje, da homo potem v trajnem miru z Vami vred Boga hvalili za srečen izid. Srčne pozdrave Vam pošiljamo z bojne poljane: Hrovat Alojz, Uranjek Martin, Juričič Simon, Prelesnik Jožef, Kremljak Aleks., Auer Vencelj, Avguštin Štefan, podčastniki pri I. stotniji, v imenu vsega moštva.

Fran Povše — umrl!

Komercialni svetnik g. Franc Povše, državni in deželni poslanec itd., itd., je umrl nagle smrti v Ljubljani 4. januarja zvečer, star 70 let. — Od jutra do večera delaven za svoj narod, je bil še 4. jan. popoldne v kmetijski družbi, pet minut po 6. uri zvečer se je še jako vesel poslovil od gospodov pri „Ljudski posojilnici“ in šel po Miklošičevi cesti proti domu. Okolu tri četrt na 7. uro zvečer gresta mimo Bahovčeve hiše gg. uradnik južne železnice Viktor Adamič in magistratni uradnik Ivan Završan. Povšeta vidita slonečega ob stopnicah na vogalu. S slabotnim glasom ju Povše pokliče: „Gospoda, meni je slabo!“ Gospoda priskočita in primeta g. poslanca, ki pa je pričel hropeti, eden gospodov je hitel po zdravnika in izvoščka. Med tem je prišel dr. Marolt, katerega je gospod poslanec še spoznal. Rekel mu je s slabotnim glasom: „Doktor!“ nato pa vedno bolj lezel skupaj in se sesedel na stopnicah. „Jezus!“ bila je zadnja beseda, nato pa je zatisnil oči in plemenito srce, ki je hotelo vedno le dobro, je prenehalo biti. Gg. Završan in Adamič sta z veliko ljubeznivostjo poskrbela, da so pokojnika z nekim vojaškim avtomobilom, ki je privozil mimo, peljali na dom, kamor je prihital še g. dr. Gregorič, ki ni mogel drugega kot konstatirati smrt.

Življenje pokojnikovo je bilo neprestan, trudapolni delavnik, počitka njegova živahna narava ni poznala. Z dušo in telesom je bil vsepovsod odločen somišljenik S. L. S. in je tudi s ponosom in rad javno povdarjal svojo katoliško zavest in svoje versko prepričanje. Vestno je spolnoval dolžnosti katoliškega moža ter je bil vsikdar udan sv. Očetu in svojemu škofu. Bil je pa tudi

vzoren krščanski družinski oče. Priprosto in skromno življenje, iskrena medsebojna rodbinska ljubezen in skupna molitev je oživljala Povšetov dom. Hodil je tudi po možnosti vsaki dan k sv. maši.

Kot deželni in državni poslanec je bil marljiv kakor mravlja in vedno vsakemu svojemu volilu na razpolago. Bil je dolgo vrsto let podpredsednik in zadnja leta predsednik c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani, za katere razvoj si je pridobil neverljivi zaslug. Bil je pa tudi delaven načelnik „Ljudske posojilnice“ in kot taki razumen in predvaren gospodar. Glavno nalogo svojega življenja je videl blagi pokojnik v delu za napredek narodnega gospodarstva med Slovenci. Vsi avstrijski agrarci ga bodo občutno pogrešali pri gospodarskem delu, zlasti bode nenadomestljiv doma in v državnem zboru. —

Pogreb velezaslužnega moža je bil 6. januarja ob 3. uri popoldne iz Ljubljane, Komenskega ulica št. 13 na pokopališče v Štepanjo vas ob ogromnem navalu udeležencev iz vseh slojev in stanov iz Ljubljane in odposlancev in zastopnikov iz cele dežele Kranjske.

Spomenik mu živi v naših srcih, katera so se ogrevala ob čistem in svetem žaru njegovega življenja. Spomenik mu bo živel v duši našega ljudstva, ki ga je tako ljubil, v duši tistega ljudstva, ki je ljubilo tudi njega in mu vse zaupalo.

Počivaj v miru v Bogu Ti, ki na zemlji nisi poznal miru in pokoja! Za Tvoja velika dejanja naj Ti bode Bog večni plačnik!

Sporazum aretirali v Solunu generalne konzule Avstrije, Nemčije, Turčije in Bolgarije.

Koresp. urad: „Agence Havas“ poroča iz Aten 30. dec.: Ker so napadla sovražna letala, so sklenile vojaške oblasti, naj se izženejo konzuli Avstrije, Nemčije, Turčije in Bolgarije. Konzulate so obkolile čete. Konzulom je ukazano, naj takoj odpotujejo. Nadalje poroča „Havas“, da so na francosko bojno ladjo „Patrie“ privedli avstrijskega, nemškega, turškega in bolgarskega generalnega konzula. — „Times“ pa poroča iz Aten: Aretirali so 62 oseb konzulatov osrednjih velevladi. Bolgarskega pa niso dobili in ga zato niso mogli aretirati. — „Reuter“ poroča: Grška je vložila protest, ker so aretirali v Solunu konzule, ker se je kršila njena suvereniteta. — Iz Sofije se piše: Aretacija konzulov v Solunu je povzročila na Grškem vihar ogorčenja, ker se je na ta način kršila suvereniteta grške vlade. V Bolgariji so tudi zelo ogorčeni. Ministerski svet je sklenil, naj se v povračilo zapro uradniki Anglije, Francije in Srbije, ki so ostali še v deželi, ko so odpotovali njih šefi, poslaniki. Na svobodo jih šele izpuste, ko izpuste Francozi konzula in njegovo osobje. — Iz Carigrada, 2. jan. izjavimo, da je Porta po veleposlaništvu Združenih držav energično protestirala, ker so zaprli v Solunu konzula in uradnike otomanskega konzulata. Trdi se, če jih po posredovanju Grške ne izpuste, Turčija nastopi z nasilstvi proti državljanom četverosporazuma. — Posebni poročevalec lista „Echo“ brzojavlja iz Soluna dne 1. jan.: Izgnance so spravili z oklopne ladje „Patrie“ na neki parnik, ki je takoj odplul neznano kam. Solunski prefekt je poslal generaloma Sarrail in Maone protest. Sarrail je izjavil na poročevalčevo vprašanje: „Angleški general in jaz sva ravnala po poznavanju zadeve. Izvršila sva vojno odredbo.“

Atene. Prijeti konzule je zapovedal general Castelnau. Prej se je še obširno posvetoval s Sarrailom. Med razgovorom je naglašal, da se nahajajo čete sporazuma v Solunu v vedno bolj težavnem položaju. Nemogoče je v navzočnosti konzulov sovražnih držav nadaljevati vojaške priprave. General Sarrail je prevzel nalogo, da odstrani iz Soluna sovražne konzule. Izjavil je, da

je konzul začasno anektiran in pozval sovražne diplomatične zastopnike, naj takoj zapuste mesto. Avstrijski konzul je izjavil nato v imenu zavezniških zastopnikov, da mora tako obvestilo sprejeti na znanje le po grških oblastih in da ostane na svojem mestu, dokler se to ne zgodi. General Sarrail je nato zapovedal, naj primejo konzule. — Berlin. Laški listi poročajo. Na vprašanje avstrijskega konzula: „S kakšno pravico me primete?“ je odgovoril častnik, ki je vodil poslovanje: „S pravico, ki mi je podeljuje povelje mojega generala. Nahajamo se na vojnem ozemlju in naročeno mi je, naj vas primem kot sovražnika, ki se nahaja v vojnem ozemlju. — Sofija. Francoska oklopnica „Patrie“ z ujetimi konzuli sporazuma in z njih svojci se vozi v Mudros. Jasnosti o usodi še ni. — Curih. Španski konzul v Solunu je prevzel varstvo podanikov četverosporazuma v Solunu. Angleži so izvedli v konzulatih brezobzirno hišno preiskavo in so vlomili tudi v železne blagajne. Iskali so tajne knjige, ki so jih pa konzuli zažgali že 26. decembra, ki so pričakovali, kar se je zgodilo. Prijeli so tudi nemškega konzulatnega tajnika. — Budimpešta. „Az Estu“ poročajo iz Sofije: Poročilo, da je zapovedal general Sarrail prijete konzule in njih rodbine, skupno 60 oseb, in jih odvesti na bojno ladjo, je tu zelo presenetilo. Pričakujejo, da proglase v Solunu pod smešno pretvezo nemškega zračnega napada oblegovalno stanje. Če se to zgodi, zapuste grške oblasti in vojaki do zadnjega moža Solun. — Budimpešta. Iz Soluna: Čete zaveznikov so končale utrjevalna dela v Macedoniji in pri Solunu. Dne 3. t. m. je poveljstvo sporazuma ukazalo prijeti veliko avstrijskih in nemških podanikov, med njimi podravatelja „Banque de Salonique“. — Sofija, 2. jan. „Utro“ poroča: Nemčija je po svojem poslaniku Skuludisu vnovič sporočila, da nemški interes zahteva, da se odstranijo francosko-angleške čete, ker je sicer Grška v nevarnosti, da dobijo čete osrednjih sil povelje zasledovati sovražnika na grško ozemlje. Grškega odgovora pričakujejo še ta teden. — Berlin, 4. januarja. Wolf poroča iz Aten: General Sarrail je ukazal v Solunu prijete norveškega generalnega konzula.

Christiania. Zunanje ministrstvo je brzojavno vprašalo v Atenah, zakaj so prijeli tudi norveškega podkonzula v Solunu, Seefeldera?

Vojni pregled.

Essad paša, albanski knez, je napovedal Avstriji vojsko, kakor je bilo obveščeno notranje ministrstvo na Dunaju.

Naše brodovje je 29. decembra 1915 potopilo francoski podmorski čoln in dve ladji. — Naša rušilca „Lika“ in „Triglav“ sta pa zadela na mine; prvi se je potopil, drugi težko poškodovan. — Boji s topovi so se 3. januarja zopet pričeli na južnem Tirolskem in na dolomitski bojni črti. Tudi v kotlini pri Boveu in v ozemlju Krna je pričelo delovati sovražno topničarstvo.

Dne 23. dec. je bil slovesno blagoslovljen 460 m dolgi most pri Belgradu, ki otvarja neposredno železniško zvezo osrednjih velesil z Bolgarijo in Turčijo. Po slavnostni otvoritvi se je odpeljal maršal nadvojvoda Friderik v Smederevo, kamor je došel bolgarski kralj Ferdinand s princem Cirilom. — V Solunu se je izkrcalo 90.000 Francozov, 60.000 Angležev in 40.000 kolonijalnih čet, skupaj 190.000 mož. — Dne 29. dec. je dospel v Belgrad podmaršal grof Salis-Seewis, ki je imenovan generalnim guvernerjem od cesarsko in kraljevskih čet zasedenih delov Srbije.

Boji v vzhodni Galiciji so se razširili in so postali ljutejši. Doslej so se pa vsi ruski napadi ruske nove ofenzive končali z velikimi izgubami za sovražnika. — „Tempsu“ se brzojavlja iz Petrograda, da bo velika ruska armada, ki bi morala biti pripravljena spomladi, pripravljena že v nekaterih tednih. Armada je popolnoma

na novo oborožena in preskrbljena v izobilju z živežem.

„Times“ poroča, da se bodo na Angleškem takoj s silo rekrutirali vsi neoženjeni, kateri se nočejo prostovoljno vpisati. Razdeljeni bodo v skupine, kakor prostovoljci lorda Derbyjeva. Splošna vojaška dolžnost pa bo veljala samo za čas te vojne. — Angleška oklopna križarka „Natal“ se je 30. decembra potopila v Le Havre vsled eksplozije. Pravi vzrok eksplozije še ni znan. Od posadke, ki je štela 704 može, je izgubilo življenje okoli 300 mož. „Natal“ je obsegala 13.750 ton.

Gospodarske drobtine.

Zimska setev. Nenavadno vreme, ki ga imamo sedaj, je pripomoglo, da so ljudje močno dosegali ozimino. V novomeški okolici se je sejala zimska pšenica še 3. januarja. Tega menda nihče ne pomni. Kar se je sejalo v pričetku meseca decembra, je vse lepo izhajalo. Po vsem vremenu, ki ga imamo sedaj, smemo soditi, da bodo zimske setve ugodno prestale zimo in da se nam ni bati nezdod, ki so se nam obečale, ko je meseca novembra padel prvi sneg in je nastopila stroga zima. Odkar je sneg izginil, so se zimske strni močno popravile. Napravilo se je tudi precej prahe.

Klanje telet oziroma prodaja telet mesarjem je zopet dovoljena. S tem se je močno ustreglo interesom naših gospodarjev. Kakor je bila ta odredba prvi čas opravičena iz gotovega stališča, tako je postala v teku vojne za premnoga gospodarstva težko breme, ker se je sililo rediti živali, za katere ni bilo razpoložne krme niti prave gospodarske potrebe. S prodajo telet bo ustrezno tudi mlekarstvu, ker se bo dobilo več mleka za prodajo, kar je važno zlasti v okolici mest in večjih krajev.

Naročila na galun. Letos bo kazalo mešati galični raztopini tudi galun, da bo vse škropljenje ceneje. Izkušnje kažejo, da se da to storiti s prav ugodnim vspehom. Ker je galun veliko ceneje in ga bo odajala c. kr. kmetijska družba po 60 h en kilo, je opravičeno, da se ga poslužujemo. Neuki vinogradniki se branijo takih pripomočkov kakor je n. p. galun, z izgovarjanjem, da galun ne velja v tej mešanici za škropljenje, da imajo slabe izkušnje z njim i. t. d. Taka sodba je napačna. Galun je čisto dober pripomoček, napačno je pa to, da ne znamo z njim prav ravnati in od tod prihajajo tožbe čez nevspehe. Dajmo se najprej poučiti, kako ga je rabiti in ravnajmo se po navodilih, ki jih v tem oziru prinašajo „Dol. Novice“. Zato pa zopet in znova povdarjamo: Naročajte in berite „Dol. Novice“!

Domače in tuje novice.

Visok obisk. Na sv. Treh kraljev dan se je s popoldanskim vlakom pripeljal na kandijsko postajo Nj. ekscelencija knez nadškof goriški, metropolit dr. Fran Borgija Sedej v spremstvu milostnega opata o. Bernarda Widmanna iz Zatičine, kjer zadnji čas biva v sredi svojih bogoslovcev in gg. bogoslovnih profesorjev. Na kolodvoru je Nj. ekscelencijo sprejela duhovščina z mil. g. proštom dr. Elbertom in mons. Zamparo, goriškim kancelarjem na čelu in velika množica primorskih beguncev, da pozdravijo svojega nadpastirja. Med slovesnim zvonjenjem se odpeljejo v Šmilhel, kjer obiščejo župno cerkev in samostan Notre Dame, kjer biva začasno mnogo redovnic iz Gorice. Nato stopijo v bolnico čč. Usmiljenih bratov ter obiščejo ondi se nahajajoče ranjence, katerih je mnogo s soške fronte. Vojaki so bili veseli tolažilnih in priznalnih besed visokega dostojanstvenika.

Nadaljni obisk je veljal cerkvi in samostanu čč. oo. frančiškanov. Slednjič sta se pripeljala cerkvena dostojanstvenika v kapitelj, kjer se je jima poklonila domača

duhovščina. Danes zjutraj ob 7. uri je Prevzvišeni v kapiteljski cerkvi maševal med asistenco naše, svoje in redovne duhovščine ter obhajal mnogo vernikov, večinoma svojih beguncev. Današnji obisk pa je veljal samostanu v Plettrjah, odkoder se z večernim vlakom vrneta v Zatičino. Presvetli metropolit naše ilirske provincije je prej enkrat še kot dvorni kapelan na Dunaju obiskal Novo mesto. Izrazil se je pohvalno o zavodih, ki jih je obiskal. Bog daj, da bi se mogel Prevzvišeni, ki zdaj kot begunec obiskava svoje vernike, kmalu vrniti v svojo solčno prvostolnico v Gorico!

Obolel je preč. g. Kozma Pavlič, župnik in duh. svetnik pri Sv. Križu pri Kostanjevici in se priporoča v molitev.

Krajevni odbor za nabiranje zlata in srebra v Novem mestu je izročeno mu nalogo rešil. Vabilu za oddajo teh žlahtnih kovin se je slavno občinstvo hvalevredno odzvalo in nekatere prav vrednostne stvari darovalo. Večidel vse je bilo visokemu namenu darovano; nekateri predmeti pa so bili oddani proti odškodbi vrednosti. Krajevni odbor je vse stvari odposlal ločeno, od vsacega darovalca v posebnem ovoju in s polnim naslovom istega. Tu slede imena vseh gospod in gospodarjev v istem redu, kakor so stvari odboru izročili: stražnjost in pos. Fr. Berlec; Lucija Francelj, pos. iz Težke vode; sodni svetnik v p. vitez Langer-Podgori; trg. in pos. Franjo Možina; rodbina polkovnika Pöll pl. Föhrenau; gimn. ravnatelj Franc Brežnik; Franc Kožar, pos. v Stopičah; Marija Barborič, pos. h. št. 158; Ignacij Hladnik, pos. in organist; Cerkev v Črnošnjicah; Josipa Kramberger, c. kr. davčn. uprav. soproga; Ivan Mlakar, sodni nadoficijal; Jožef Penca, dijak; Klara Opitz, soproga drž. železn. stavb. nadsvetnika; Neža Rome, posestnica Seyno; Frančiška Bučar, Gor. Težka voda; Urb. Horvat, bukvar; Elizabeta Mechora, posestnica; Adolf Pauser, posestnik; Vladni svetnik baron Rechbach; Ana Vranešič, posestnica; Marija Goleš, posestnica; drž. železn. stavb. svetnik Karol Bleyer; Rudolf Franc, železnični višji komisar; J. Aph, stavb. svetnik državnih železnic; Jakob Porenta, župnik, Stopiče; dr. Seb. Elbert, inf. proš. itd.; Janez Virant, kanonik; Janko Lobe, vikarij; Marija Kapš, pos.; Franc Povše, kanonik; P. Gothard Podgoršek, vodja deške šole; Anton Zore, župnik Mirnapeč; Janez Majar, občinski sluga.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu decembru 1915 je 277 strank vložilo 130.754 K 10 h; 151 strank vzdignilo 96.910 kron 82 h; torej več vložilo 33.843 K 28 h; eni stranki se je izplačalo hipotečnih posojil 7000 K; stanje vlog 3.931.522 kron 35 hel.; denarni promet 466.052 K 38 h; vseh strank bilo je 1026.

Narodna čitalnica v Novem mestu ima svoj letošnji redni občni zbor v soboto 8. t. m. ob 8. uri zvečer v svoji začasni bralni sobi v dr. Slančevi hiši.

Umrli vojaki v decembru: 9. dec. Engelbert Korn; 10. decembra Nikola Kuziuk; 23. dec. Pál Hodosi; 24. dec. Gyuro Vučinić.

Umrli je v kamniškem samostanu starosta frančiškanske provincije sv. Križa bisernomašnik preč. g. P. Rudolf Dolinšek, 70 let star. Bil je več let gvardijan in vodja deške šole v Kamniku. R. I. P.!

V vojno službo je bil poklican g. dr. phil. P. Hadrijan Kokoč, frančiškan in gimnazijski lektor v Kamniku.

Znižane vožne cene za obisk ranjencev. C. kr. kor. urad obvešča: Avstrijske državne železnice kakor tudi večje zasebne železnice so dovolile svojcem obolelih ali ranjenih vojakov in na ranah umrlih vojakov za obisk k pogrebom polovične vožnje. Od 15. decembra dalje dovolijo tudi uprave železnic v Nemčiji takim osebam polovično vožnjo.

Nesreče. V bolnico Usmiljenih bratov so bili v teku zadnjih dni sprejeti sledeči ponesrečenci: Miha Požek, mizarški mojster

iz Adlešič, je padel, ko se mu je splašil konj in si zlomil levo nogo v goleni. — Tomaž Zalokar, učenec ljudske šole v Šmarjeti, se je obstrlel z dinamično patrono. Odrngalo mu je štiri prste leve roke in konice dveh prstov na desni roki. — Janez Badovinac, posestnik v Malinah pri Suhorju, je razstreljal hlode. Med basanjem se mu je pa vnel smodnik, mu sfrčal v obraz in mu pokvaril levo oko. — Jakob Mehle, sodar v Dešeči vasi pri Žužemberku, je v gozdu padel in si zlomil levo roko v podlehtju.

Roparski umor. Na Reki so umorili 31. oktobra 1915 branjevko Milensnič ter so jej odnesli 10.000 kron in več dragocenosti. Morilce je policija dognala v 19 letnem brivcu Papa iz Sarajeva, 34 letnem Erminija Likra, 26 letnem trgovskem pomočniku Lovljanski s Sušaka in v 14 letnem trg. vajencu Drpenica. Denarja in kinča še niso našli.

Za inteligentnim krogom pripadajoče črnovojnike letnikov 1865 do 1872, ozir. tudi 1873 in 1874, ki zavzemajo v svojem civilnem poklicu ugledno mesto, pa ne morejo dokazati za enoletne prostovoljce predpisane znanstvene sposobnosti, se je ustanovil poseben odznak, obstoječ v navadnem rumenem traku na rokavih, kakor pri enoletnem prostovoljskem znaku, le v polovični širini istega. Oni, ki se jim pripozna ta ugodnost, so oproščeni od opravljanja navadnih del v vojašnicah in taborih. Tudi se jim zamore dovoliti stanovanje izven vojašnice, v kolikor temu ne nasprotujejo posebni vojaški razlogi. Vendar s tem ni združeno podaljšanje izvežbalne dôle, ali pravica do izvežbanja v posebnih oddelkih, ozir. do dosega posebnih šarž. V splošnem pridejo pri podelitvi tega odznaka v poštev osebe, ki se nahajajo na uglednih, zlasti vodilnih mestih, ali ki sicer zavzemajo v višje kvalifikovanih poklicih zbog svojih osebnih lastnosti kako višjo stopnjo. Tako n. pr. ugledni industrijalci in trgovci, posestniki večjih gospodarskih obratov, višji bančni in hranilnični uradniki, ugledni stavbniki ali drugi ugledni obrtniki, javni uradniki in funkcionarji brez enoletne prostovoljske pravice, poslanci, člani občinskih zastopstov večjih mest z lastnim statutom, člani trgovskih in obrtnih zbornic itd. Prošiti se more za to ugodnost ob predložitvi potrebnih izkazil (dekret o nastanitvi, uradna potrdila o svojem poklicu, diplome itd.) le pri reportu pri onem nadomestnem krdelu, kjer nastopi prošilec vojaško službovanje. Odločitev pristoja komandantu, ki ima pravico pomaknenja v višjo šaržo.

C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo.

Podpora potrebnih rodbin vpoklicancev pri preselitvi iz Ogrskega v Avstrijo.

Vsled odredbe kr. ogr. domobranskega ministra se bodo svojci onih ogrskih ali avstrijskih državljanov, ki so vsled mobilizacije odrinili iz ozemlja dežel svete ogrske krone v vojno službovanje, ako so se potem preselili iz Ogrskega v Avstrijo oziroma v Bosno in Heregovino, na njih prošnjo v slučaju upravičenosti v njih prejšnjem rednem bivališču sprejeli v znanambo ter se jim bode podpora po pošti nakazala. Ako so pa že pred preselitvijo v svojem prejšnjem bivališču prejeli podporo, ki se jim je vsled preselitve ustavila, se jim bode ustavljena podpora od dneva ustavitve zopet izplačala.

Obsojeni. Ker so mesto usnjenih podplatov dobavljali armadi podplate iz papirja, je prisodilo dunajsko divizijsko sodišče potniku Rihardu Steiner 16 letno, čevljarskemu pomočniku Juriju Leitingeru 7 letno in Avgustini Zimmel 4 letno težko in postroeno ječo.

Loterijske številke.

Gradec, 22. decembra 9 42 32 37 36
Trst, 29. decembra 38 44 89 17 39

Za novo leto 1916.

Neki oče je poslal s svojo rodbino sinu na fronto sledeči novoletni pozdrav:

Hej, na noge, pa zaukaj,
Novo leto je že tukaj!
Kaj Ti vse želimo mi,
slušaj dobro, bratec Ti:
Žalostno je zdaj na sveti,
kamor zreš, sovrag je kleti;
streti mora se pošast,
da ji neha vsa oblast.

Môra naj peklenska vleže
na požrešne se Angleže,
naj jih tlači na vso moč,
stiska, davi dan in noč!
Brit je kriv, da nam sinove
meče bridka smrt v grobove,
da na svetu vse divja,
brat da brata ne pozna,
da vse joče, toži, strada,
da izginila je nada,
da veselja sladki vir
bi se skoro vrnil — mir.
Belcebub naj svojo četo
pelje na zemljó prokleta,
naj zmandra jo, strese, žge,
Brite pa na ražnu sevre!

In Francoz, ta vboga šleva,
naj si zadnje pesem peva;
kar zaslužil je, imej,
tudi njemu krepki: feji!
Kdor za hlapčiča udinja
se Angležu, to je svinja;
hlapec bodi strgan, bos,
dokler mu ime Francoz!

Rus pa naj verige nosi,
vekomaj za milost prosi;
Hindenburg naj da mu v dar
svojo pest kot gospodar;
žnjo naj bije, buta, šeška,
vsaki dan naj bo bolj težka.
Da „prijatelj“ bo sit,
varajta Francoz ga Brit.

To bo lepa kompanija,
rop, tatvina, goljušija!
Poštenjak naj vsak beži,
ruske kjer gojé uši.
Z mokro cunjjo so pognani
Srbi, Belgije razuzdani;
ti ne ganejo se več,
gloria njihova je preč.

Zdaj pa čuj: železna šaka
najostudnejšega čaka;
hoj, polentar, všivec ti,
ki za tabo pot smrdi,
tebi Boro bo pokazal,
ti podplate bo namazal,
da boš mijavkal noč in dan,
gledal na pomoč zaman.

Hej, pa bratec Ti opravi,
sámo dolgo se ne bavi,
zgrabi Viktorčka za vrat,
udri, udri tisočkrat
ž njim po generalih bednih,
pomagačih njih nečednih!
Salamandra in Kotorna,
sodrga vsa njim pokorna,
lopov vsak si bodi svest,
kaj je to: Avstrijska pest!
In d'Anunzia ne pozabi,
za denar ki v vojsko vabi,
bučo grdo mu razbij,
pa z gnojnico ga polij!
Le po njih na levo desno,
tolči, mlati, zbijaj besno,
le po vseh, kar jih sledi,
kar taljanske je krvi!
Mahaj in udrihaj čvrsto,
da porušil boš vsjo vrsto,
da kraljičku odleté,
glava, róke in nogé!

Zdaj pa vzemi metlo jako
in pometi vso to spako
kot smeti tja v morjé,
da se trajno potopé.
Tebe pa naj veter dvigne,
na Tvoj dom naj s Tabo švigne,
da ostaneš tu domá,
kjer se sreča Ti smehljá.

V Rudolfovem, v dan 28. decembra 1915.

Naročajte „Dolenjske Novice!“

Novi predpisi glede mletja moke in zvišanja cen za moko.

Dunaj, 31. decembra. (K. u.) Notranje ministrstvo je naročilo vojnožitni centrali, da primerno predružači mlevske predpise. Tako se bo odslej redno iz pšenične moke namlelo 3 odstotke zdroba, 15 odstotkov nove vrste moke za kuho št. 2, 64 odstotkov moke za kruh in končno 15 odstotkov otrobov. V celoti se je sedaj izdelovanje moke zvišalo od 78 odstotkov na 82 odstotkov, tedaj na ono mero, kakor jo imajo v Nemčiji in na Ogrskem. Po teh predpisih se bo pšenica za 40 odstotkov njene teže več porabila za ljudsko prehrano.

Izdelovanje zdroba odgovarja večkrat izraženi želji, ker je zelo pripravna hrana za bolnike in otroke. Odslej do nadaljnjega se ne bo več izdelovalo moke za peko in dosejanje moko za kuho št. 1. Ker se je najboljše vrste moke moralo ustaviti, se bodo denarni dohodki občutno zmanjšali. Ravnotako bo na proizvajalne stroške moke neugodno uplivalo rumunsko žito, za katero bo treba plačati visoko vožnjo in rumunsko izvozno carino. Zato se je moralo zvišati ceno moke. Najmanj se bo cena zvišala pri moki za kruh in sicer od 42 na 47 K pri 100 kg. Pri tej ceni se 70 gramov kruha še vedno lahko prodaja po 4 vinarje. Precej višje pa so nove cene: moka za peko in zdrob 110 K, moka za kuho št. 1 90 kron, moka za kuho št. 2 75 kron, pšenična ali ržena moka za kruh 47 K za 100 kg. Novi predpisi glede mletja in nove cene so stopile v veljavo 1. jan. Nova moka za kruh bo pa boljša.

Raznotero.

Prepoved kajenja za šolsko mladino. Bavarsko naučno ministrstvo je izdalo vsehvalevredni ukaz, da se strogo prepove kajenje šolski mladini na vseh ljudskih šolah. Glede učencev na višjih učnih zavodih in šolah je posebna odredba.

Ženski železniški uradniki na Angleškem. Radi pomanjkanja moških je sedaj na Angleškem izredno narastlo število ženskih nastavljenk pri železnicah; samo pri Great Central Railway jih je 1224; izmed teh jih je 760 v pisarnah, druge delujejo v čakalnicah, pri izdaji voznih listkov in celo kot prenašalke prtljage. Nekaj dam z univerzitetno izobrazbo je nastavljenih na višjih upravnih mestih. Službo prtljažnega nosilca v Manchesteru opravlja mlada orjakinja, za katero je bilo komaj preskrbeti zadosti veliko uniformo. Ko se je hotel nedavno neki fant pošaliti z njo, se ga je le nekoliko dotaknila, pa se je dvakrat prekopicnil po tleh.

Čevlje brez usnja izdelujejo v nemških delavnicah v Hellerau, kjer sodelujejo najboljši nemški umetniki. Čevlje so več mesecev preizkušali ter pridejo v kratkem na trg. Zgornji del je iz sive ali črne nepremočljive jadenine, kakor je predpisana za vojaške nahrbtnike; notranji in zunanji podplati in pete so lesene, in sicer so tenke lesene plasti navskriž položene in zlepjene, tako da so podplati nepremočljivi in trdni. Čevlji segajo čez členke ter se morejo nositi pravtako kakor trdni usnjeni čevlji. Ko se podplati obhodijo, poneha tudi ropot pri hoji. Ti čevlji so toplejši nego usnjeni. Stali bodo toliko, kakor stane sedaj par usnjenih podplatov. Podplate in pete more brez težave vsak sam izmeniti.

Čuden zakon so imeli stari Švedi; naperjen je bil proti glasbi sploh, tiste pa, ki so se bavili z njo, je proglašal za nepošteno in nezanesljivo državljane. Do začetka 16. stoletja je veljal zakon, s katerim so bili vsi glasbeniki pregnani iz dežele ter jih je smel celo vsakdo ubiti. Tak uboj se je smatral za šalo in ubijalec je bil samo obvezan dati dedičem ubitega po en par novih čevljev, par rokovic in eno tele. Tele si je pa moral dedič še-le

uloviti, kar se je vršilo tako: Teletu so namazali rep z mastjo, nato ga pa pognali krog grička; opravičeneec je moral teči za teletom in ga skušal ujeti za rep, kar pa se je malokomu posrečilo, ker je bil rep vsled maščobe sklizek. Še-le leta 1523. so odpravili ta kruti zakon.

Ženska požarna bramba. V Gratschu pri Meranu je bila požarna bramba vsled vojaških vpoklicev skoro ob vse moštvo. Da bi človekoljubna ustanova v času nevarnosti ne odpevedala, so sprejeli v društvo več kmečkih deklet, da nadomeste moške moči. Ženski gasilski oddelek je že imel svoje prve vaje.

Odvetniki vojni dobavitelji. Te dni se je vršila v Debrecinu glavna razprava proti štirim tamošnjim odvetnikom, ki so dobavljali potrebščine za debrecinske vojne bolnišnice in pri tem nesramno goljufali. Obsojeni so bili: dr. Jakob Elias na dve leti ječe in 4000 kron globe, dr. Henrik Brüll na dve leti ječe in 2000 kron globe in dr. Emerik Szep na eden in pol leta ječe in 1500 kron globe. Razen tega so izgubili pravico izvrševati odvetniško prakso za dobo treh let.

Ženske za zimska cestna dela. Iz Inomosta se poroča, da nameravajo za odmetavanje snega na državnih cestah uporabiti ženske. Ženske se morajo za to delo primerno opremiti in zglasti, kadar zapade sneg, pri najbližnjem c. kr. cestarju ozir cestnem mojstru.

Avstrijski odgovor Ameriki.

Dunaj, 30. decembra. (Kor. urad.) Zunanji minister je včeraj odgovoril na drugo ameriško noto. V nji se poudarja, da je Avstrija vedno in tudi med to vojno visoko spoštovala svete zapovedi človečanstva in ni bila njena krivda, če pred kratkim ni bila enih misli z ameriško vlado. Avstrijska vlada more tudi v bistvenem soglašati z ameriškim načelom, da se sovražnih privatnih ladij, če ne zbežijo ali se ne upirajo, ne sme uničiti, dokler osebe s krova niso spravljene na varno. V želji, da se ohrani dobro razmerje med obema vladama in v enako odkritem duhu, sporoča Ameriki uspeh ravnokar končane preiskave o potopitvi „Ancone“.

Dne 7. novembra 1915, ob 11. uri 40 minut je opazil poveljnik podmorskega čolna, kako so se v razdalji 3000 m nenadoma pokazali iz megle obrisi velikega laškega parnika. Najprvo je mislil, da je parnik prevozna ladja, je zaobrnil in je nato iz osmega topa izstrelil svarilen strel; hkrati je dal signal: „Zapustite ladjo!“ Parnik se ni ustavil, ampak se je obrnil in je skušal uiti. Poveljnik je nekaj minut zaostajal, da bi povečal razdaljo, ker se je bal, da ima parnik top, s katerim bi streljal na podmorski čoln. Ko je znašala razdalja 4500 m, je začel z vso silo zasledovati in je s sprednjim topom pri pojemajoči razdalji izstrelil 16 granat, od katerih so tri zadele. Med zasledovanjem je parnik vozil v vijugasti črti in je obstal še-le, ko je bil tretjič zadet. Poveljnik je tedaj ustavil ogenj.

Že med begom je parnik pri polni vožnji pustil pasti nekaj čolnov z ljudmi, ki so se takoj preobrnil. Ko se je ustavil, je začel spuščati čolne. V razdalji kakih 2000 m je poveljnik videl, da je bilo šest čolnov polnih in da so hitro veslali proč od parnika. Ko se je podmorski čoln približal parniku, je poveljnik opazil veliko paniko na krovu in da je parnik potniški parnik „Ancona“ iz Genove. Zato je dal potnikom več časa, nego je bilo potreba, da zapuste parnik. Na krovu je bilo še najmanj 10 rešilnih čolnov, ki bi z lahkoto rešili še vse preostale. Ker se pa nadalje na ladji ni nič storilo, da bi se spustilo čolne, je poveljnik po daljnih 45 minutah sklenil tako torpedirati, da bi mogel parnik še dalj časa ostati nad vodo.

Kmalu nato se je opazilo parnik, ki je razvijal velik dim in je plul proti „Anconi“, katera ga je menda brezžično poklicala. Ker je poveljnik podmorskega čolna moral računati na napad od strani parnika, katerega je smatral za sovražno križarko, je ob 12. uri 35 minut iz razdalje 800 m pognal strel v sprednje skladišče „Ancone“ in je nato sam izginil pod vodo. „Ancona“ je skušala samo eden, že prej napolnjen čoln spustiti v morje, ostalih devet so pustili privezane, čeravno so bili še ljudje na krovu. Parnik se je tako počasi potapljaj, da se je potopil še-le ob 1. uri 20 minut. Tekom teh daljnih 45 minut bi se lahko še vse osebe na krovu brez truda rešile. Ker se to ni zgodilo kljub vsemu pričakovanju, je poveljnik sklepal, da je moštvo v nasprotju z običaji mornarjev v prvih čolnih sebe rešilo in njihovemu varstvu izročene potnike prepustilo same sebi.

Vreme je bilo dobro in morje mirno, tako da bi se čolni lahko brez nevarnosti rešili na bližnje obrežje. Izgubo človeškega življenja ni pripisovati potapljanju, ampak dejstvu, da so prve čolne pri polni vožnji vrgli v morje in da moštvo ni rešilo potnikov.

Ameriška nota z dne 9. t. m. izhaja tedaj iz predpogojev, ki ne držijo. Nepravilna je informacija ameriške vlade, da je bil že takoj prvi strel oster; nepravilna je trditev, da je podmorski čoln pri zasledovanju pretekel parnik, ni pravilno, da se je parniku dalo le kratek rok za izkrcanje v čolne, res se je pa „Anconi“ dovolilo nenavadno dosti časa. Tudi ni res, da se je na „Ancono“ še večkrat ustrelilo, ko je že obstala. Poveljnik pa ni dal samo dovolj časa, ampak je tudi torpediral tako, da se je ladja še dalj časa mogla držati nad vodo, da bi se vsi na krovu mogli rešiti. Ta namen bi tudi dosegel, da niso mornarji v nasprotju s svojo dolžnostjo pustili potnikov na cedilu.

Avstrijska vlada je to poveljnikovo skrb za rešitev potnikov cenila, toda spoznala, da ni dovolj upošteval panike in duha predpisov za avstrijske mornariške častnike, ki v stiski nikomur, tudi sovražniku ne smejo odreči pomoči. Poveljnik je bil za to prekoračenje navdih kaznovan v smislu obstoječih predpisov.

Avstrijska vlada je pripravljena dati odškodnino Američanom, toda nikakor ne bi mogla biti odgovorna za škodo, ki je nastala med gotovo upravičenim obstreljevanjem ladje na begu in ravnotako ne tudi za škodo, ki je nastala pred torpediranjem, ker se je čolne napačno spuščalo in so se ti preobrnil. Ameriška vlada bo morda v stanu v tem oziru dati precej bistvene informacije. Če pa ne bi mogla dati podrobnega dokazilnega gradiva za to, kdaj ravno in vsled katerih okoliščin so ameriški državljani trpeli škodo, je avstrijska vlada pripravljena te vrzeli spregledati in dati odškodnino tudi v onih slučajih, kjer se neposrednega vzroka ne da dognati.

Avstrijska vlada misli, da je s to noto zadeva „Ancone“ končana in si pridrži razpravljanje o težkih mednarodnih vprašanjih podmorske vojne za kasnejši čas.

Uradni krogi izjavljajo: Razdor je nemogoč, ker je Avstrija bistveno ugodila vsem ameriškim željam glede na zadevo „Ancona“.

Razvedrilo.

Čudež. France: „Ti, Miha, kaj sem jaz videl v pondeljek: — čudež!“ — Miha: „Ne bodi še ti neumen, France, saj si že zadosti star!“ — France: „Poslušaj! Iz brezalkoholne gostilne so privlekli popolnoma upijanega sosedovega Pepeta, ga naložili na voziček in ga odpeljali v špek-kamro!“ — Miha: „Zares France! Dolgo sém že na svetu, pa še nisem nikdar slišal, da bi bil kedo vode pijan! Potemtakem je to zares pravi čudež!“

Vzrok. „Zakaj pišeš vendar tako velike črke?“ — „Pišem teti; ona je pa nekoliko gluha!“

Dobiček. Hišni gospodar došlemu novemu najemniku: „Najemnino lahko kar za tri mesece naprej plačate!“ — Najemnik: „Zakaj? Ali imam s tem kakšen dobiček?“ Gospodar: „Seveda! ker ste zasigurjeni, da vam v treh mescih ne bodem podražil stanovanja!“

Opravičena jeza. „Piva ne smem piti, jeziti se ne smem, mi je ukazal zdravnik — no, in kako se naj ne jezim, če imam ženo in če ne smem več piva piti!“

Darovi

za nagrobni spomenik pokojnemu preč. g. Mihaelu Barbo.

Tvrška I. Krajec nasl. v Novem mestu je radevolje prevzela nabiranje darov za ta spomenik za Dolenjsko. Rajni gospod je bil tudi na Dolenjskem vsled njegovega blagega in usmišljenega srca obžeznan in priljubljen. Ker je pa na svetu prevelika dobrota sirota, je dobri gospod umrl brez vsega premoženja, pač pa poln dobrih del za večnost. — Svojčas je bil tudi kapiteljski vikar in pozneje župnik v Beli cerkvi in povsod velespoštovan. Zato prosimo vse njegove nekdanje znance in prijatelje, njegove učence in učenke, posebno v Novem mestu in Beli cerkvi, naj blagovolé predobremu rajniku z malimi prispevki za njegov spomenik izkazuje svojo trajno hvaležnost. Bog bode tisočero poplačal. Do sedaj so darovali p. n. gg.: Kanonik Fr. Povše 5 K; Urban Horvat 5 K; Amalija Štravbar 3 K.

Velika svota denarja 154-0-45

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Hiša na prodaj!

Hiša v Novem mestu, Dolga ulica št. 18, se iz proste roke proda. — Po malem odplačilu bi se zamoglo tudi na čisto majhne obroke plačevati. — Več se izve 108-3-1 v Mestni hranilnici v Novem mestu.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

≡ v lastnem domu v Kandiji ≡

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 1/2 %

1-0-40

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.